مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندۀ مضمون میباشد، عقیدۀ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

داکتر معمار حشمت الله اتمر ۲۰۲۵/۰۱/۱۱

د نارنج غونډۍ

پنځمه او وروستۍ برخه

د دوو مهمو سایټونو تر منځ ابتدايي پرتله کول:

د نارنج غونډۍ سیمې او د سردار غونډۍ سیمې تر منځ ډیرې تاریخي، هنري او کلتوري ورته والی شتون لري.
په چپل III کې کشف شوي د نزاک سکه د غزني په سیمې کې تولید شوي مشهور ټایپولوژي سره تړاو لري، مګر د کابل په سیمې کې هم موجوده، ده (ډول 217؛ یو څه وروسته د نزاک سکه - "ډول 222" - په XIV زون کې وموندل شوه.)
د ارقامو لویه اندازه، د اهمیت لرونکي بسپنه ورکوونکو پراخ شتون، د پولیکرومي او ګلیډینګ اهمیت (وروستی د نارنج په غونډۍ کې د بولس د تیاریې پرتونو احتمالي نښو له خوا تصدیق شوی)، د اناتومي ځانګړتیاوو تفصیلي استازیتوب، سربېره پردې د نه پخې شوي سرو توتو پراخه کارول او په وروستیو وختونو کې د ارقامو اوږد او پتلو تمایل روښانه دي.
د ګډو ځانګړو جمالیاتي (زیبایی)، انځورګرې او ستایلیستي کنوانسیونونو د درناوي نښه (ځینې ډیر پرله پسې عناصر د پورتنۍ پېړۍ په نیمایي کې د سوري شوي ایریس له خوا نمایش کېږي، د ناسولابیل نالی چې د سرکلر فیرو له خوا استازیتوب (نمایندګي) کېږي، د زنګون کیپونه چې د ډریپ له خوا څرګند شوي د جامو په برخه کې، پښې په وروستي پراو کې په بڼه کې نن ورځ په لویدیځ کې د "یوناني" په نوم پښه یادېږي ").
په عام ډول شریک شوي توکي د تاجونو، ویښتو ستایلونو او جامو آرائشي شکلونه دي چې د اصلي شیانو د تقلید په توګه تولید شوي (د بیلابیلو تخنیکونو په کارولو سره) د مثال په توګه په مس عینک کې کشف شوي د سرو زرو او ګانو ذخیرې کتلای شوو.

دا د اعتبار وړ ریپرټویر جوړولو ته ځي، کوم چې د معماریۍ سینګار له پاره هم کارول کېږي.
برسېره پر دې، نارنج غونډۍ هم د بودایانو په شرایطو کې د اور بلونې د قربانۍ ډول یو نادر پیژندل شوی مثال ترلاسه کړی دی په IX، یاني IX Tکې (تر دې دمه کشف شوي، د یوه څو ډولونو سره، یوازې د سردار غونډۍ په ځای کې (نیګ 11461 -III) او په دې وروستیو کې، د اوښ غونډۍ (تپې شوتور، تپې شتر) په سیمې (ساحې) کې د مس عینک قضیه لاهم تایید شوې او هیڅ اړونده خپرونه نشته، شتون لري.
دا لا تر اوسه څرګنده (معلومه) نه ده چې دا بڼکار (قربانۍ) د کوم ځانګړي رسم یا مراسمو له پاره کارول شوي.
د معماریۍ ډولونه او ماهیت چې په حقیقت کې د بودیزم په دورې کې خپاره شوي، زموږ د اوسني پوهې له حدودو څخه ډیر پراخ دی.
دا د هغه ستوپا له پاره ریښتیا ده چې په نارنج غونډۍ په چپل II کې کشف شوې، د هغې ځانګړي شکل سره، یا ستوپا د 41 او 75 د عبادت په سیمې (ساحې) کې شتون (موقعیت) لري، همدا راز د سردار غونډۍ د پورتنۍ برنډې (چت) په سویل کې شتون (موقعیت) لري (ستوپا 41 Dep. C.S Neg. /12041: Stūpa 75V; neg : IX (-12045چې په دوی کې د خلاقیت لوړه کچه لري.
شکلونه او همدا راز(همدارنګه) یو قوي سمبولیک او مذهبي ځواک چې د مقدس ځای مستندیت تصدیق کوي.
د نارنج غونډۍ (تپې نارنج) کیندنې او د سردارغونډۍ (تپې سردار) په دې توګه د لرغون پوهنې او د بیا رغونې له پاره یو زرین وخت (فرصت) استازیتوب کوي، په ساینسي اساس، هغه تاریخي، هنري او کلتوري پرمختګونه چې په دې دورې او د هندوکش په سویل (جنوب) سیمې کې ترسره شوي.(۴)

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

۳۳. برنده یا چت IX: په مرکز کې د اور ښکار (قربانۍ) سره ګرده (سرکلر) خونه

۳۴. چت IX: د اور د قربانۍ تفصیل

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

۳۵. برنده یا چت V: چپل II

۳۶. برنده یا چت V: په چپل II کې ستوپا

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارئ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

۳۷. چت VIII: د خلاصي محکمي ستنې (پايې، کالمونه) د پورټيکو له خوا محاصره شوي

يادښتونه:

د ايټاليا د لرغون پوهنې ماموريت (اوس مهال د ډاکټر انا فيليګينزي له خوا لارښود شوی) د ايټاليا د بهرنيو چارو وزارت او د نيپلز "لو اورينټل" پوهنتون له خوا په ګډه تمويل کيږي.

د 2014 ميلادي کال راهيسې د ماموريت په فعاليتونو، د کيندنې په پروژو کې، ساينسي او مالي برخه اخيستنه ګډه (شامله) ده چې د افغان لرغون پېژندنې ملي انسټيټيوټ له خوا د نارنج غونډۍ (تپې نارنج) او قل توت په سيمو (ساحو) کې پيل شوي.

د دې ملګرتيا موخه دا ده چې، د لرغون پېژندنې د مخ په زياتيدونکي ټولېز او په ټوليزه توګه د اسلام څخه مخکې د افغانستان کلتوري تاريخ د يووالي تګلارې ته وده ورکړي.(۴)

سرچينه:

۴. ژباړه د جوليه فورجين له مقالې څخه https://ghazni.bdus.cloud/ghazni/tapa_sardar_and_tepe_narenj

۶. اخيستل شوي انځورونه د ګوګل سايټ څخه

انځور. ۳۳_IMG - 5163، ©ظفر پيمان cf. Paiman (Pl. XXI.2013) :
انځور ۳۴_IMG - 5303، ©ظفر پيمان cf. Paiman (Pl. XXI).2013) :
انځور ۳۵ - ټيپ نارنج 012، © ظفر پيمان cf. Paiman (Pl. XV.2013) :
انځور ۳۶_IMG - 1082، ©ظفر پيمان cf. Paiman (Pl. XV.2013) :
انځور ۳۷_IMG - 1848، پيمان Pl. XIX 2013 :

د پنځمې او وروستۍ برخې پای

آرشيف: مطالب آنلاين شدهٔ حشمت الله اتمر

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ